

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Изборног већа Филозофског факултета од 17.05.2012. г. изабрани смо у стручну комисију за припрему извештаја о кандидатима пријављеним на конкурс за избор у звање и радно место редовног професора за ужу научну област ОПШТА ФИЛОЗОФИЈА – тежиште истраживања Теорија сазнања, са пуним радним временом на неодређено време. На конкурс објављен 16.05.2012. у листу "Послови" пријавио се само један кандидат, проф. др Живан Лазовић. На основу увида у његову биографију, библиографију и садржај научних радова, имамо част да Већу поднесемо следећи извештај.

1. Основни биографски подаци

Др Живан Лазовић рођен је 19.09.1958. у Радишеву, КиМ, СР Србија. Основну школу и гимназију завршио је у Београду. Студије филозофије уписао је на Филозофском факултету у Београду 1977/78. године, на којем је дипломирао 1982, магистрирао 1985. и докторирао 1992. На Одељењу за филозофију Филозофског факултета у Београду запослен је од 1985, прво као асистент на предмету Теорија сазнања, затим од 1995. као доцент, а од 1999. као ванредни професор.

Главне области његовог филозофског интересовања су теорија сазнања, филозофија језика и филозофија духа.

2. Радови

Квантитативно изражено, др Живан Лазовић је у периоду од првог избора у тренутно звање (1999) постигао следеће научне резултате.

Укупно за све радове из категорија P10, P20, P50, P60 и P30: **53 бода**, а за радове без P62 и P30: **39**.

У последњих пет година, за све радове из категорија P10, P20, P50, P60 и P30: **49**, а за радове без P62 и P30: **35**.

Укупно за све радове из категорија P63, P64, P65, P66 и P71, P72, P73: **6,5**.

У последњих пет година, за све радове из категорија P63, P64, P65, P66 и P71, P72, P73: **5,5**.

У оба временска периода и у обе категорије научних радова, др Живан Лазовић је испунио захтеве који су предвиђени Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду.

Као што се из приложене библиографије може видети, др Живан Лазовић је до сада објавио 47 научних и стручних радова и приредио неколико тематских зборника. У

периоду од првог избора у садашње звање објавио је укупно 20 радова, међу којима су и две монографије: *Да ли је оправдање у глави?* (Београд: Плато, 2009, стр. 143) и: *Проблем филозофског скептицизма* (Институт за филозофију Филозофског факултета, 2012, стр. 250).

Издвојили смо и анализирали неколико важнијих радова из тог периода како бисмо приказали научне резултате које је др Живан Лазовић постигао после избора у звање ванредног професора.

С обзиром на теме којима су претежно посвећени, груписаћемо их у три тематске групе: (1) проблем скептицизма, (2) проблеми који се тичу сазнајног оправдања, и (3) проблем експланаторног јаза. У овом Извештају, пажњу ћемо посветити најзначајнијим радовима из прве две групе, зато што оне спадају у тежиште истраживања за које се кандидат бира.

(1) Проблемом скептицизма Лазовић се бави у радовима: "Може ли се живети пионовски скептицизам?" (у: *Антика и савремени свет*, Београд 2007, стр. 130-138), "Sceptical Hypotheses and the Predictive Dimension of Knowledge" (у: *Explanatory Gap, Essays in Memory of Nikola Grahek*, Belgrade: Faculty of Philosophy, Institute for Philosophy, 2007, стр. 73-88), "Scepticism, Externalism and Predictive Dimension of Knowledge Claims" (*Prolegomena* Vol. 10, No. 2, 2011, pp. 215–237 [АНЦИ]), "Екстернализам, скептицизам и епистемичка срећа" (*Филозофија и друштво* 1, 2011, стр. 89-102) и књизи: *Проблем филозофског скептицизма* (Београд: Институт за филозофију, 2012, стр. 250).

Као што наслов наговештава, у првом чланку Лазовић разматра познато питање да ли се пионовско учење о немогућности сазнања и неопходности уздржавања од суда може бранити као доследна животна алтернатива. Он полази од запажања да су, за разлику од савременог доба у којем се филозофија схвата искључиво као теоријска активност изолована од свакодневног живота, у античко доба филозофи били убеђени да филозофска учења имају практичне последице, настојећи да "живе" своја филозофска уверења. Тако је и Пирон, бранећи тезу да се за сваки суд о стварима око нас могу наћи подједнако добри разлози за и против, препоручивао уздржавање од суда (живот без веровања) као најпоузданији пут за остварење душевног мира и среће. Користећи такозвани *apraxia* аргумент, стоици су доказивали да у свакодневном животу овакав став не бисмо могли доследно да примењујемо због тога што уздржавање од суда онемогућује одлучивање и делање. Пиронисти су у одговору тврдили да нам за доношење одлука и поступање као једини ослонац преостаје појавни изглед ствари у нашем искуству. Посебну пажњу Лазовић посвећује Бернијетовом мишљењу да пиронисти могу да отклоне недоследност на нивоу веровања о физичким стварима, али не могу да је избегну на нивоу аргументације која им је неопходна за оправдање скептичког закључка: разлог за *веровање* у уравнотеженост разлога за и против неког суда можемо стећи само путем аргументације. Бернијет у томе види кључну потврду за тезу да пионовски скептик не може бити доследан у својој претензији на живот без веровања. Лазовић истиче да Бернијетов аргумент угрожава пионовског скептика само уколико се његова животна позиција сагледава синхронички, као да скептик стално изнова мора да доказује свој филозофски

закључак. Ако се она посматра дијакхронички, недоследност нестаје тако што се скептик према аргументацији којом је дошао до свог закључка може поставити онако како се рани Витгенштајн односио према свом тадашњем филозофском схватању: оно му је послужило као лествице помоћу којих се домогао закључака и које је потом могао да одбаци. На крају Лазовић примећује да тиме нису отклоњене све тешкоће у вези са могућношћу да се живи пионовски скептицизам и да по свој прилици натуралистички (хјумовски) чиниоци пресудно утичу на немогућност да се у свакодневном животу одрекнемо веровања о физичким стварима.

У чланку "Sceptical Hypotheses and the Predictive Dimension of Knowledge" (у: *Explanatory Gap*, 2007) др Живан Лазовић истражује неке типичне импликације уобичајених сазнајних тврдњи (типа "Знамо да су неке државе ЕУ погођене дужничком кризом") у светлу којих се показује да хипотезе на које се радикални скептици позивају у настојању да угрозе наше емпиријско знање немају ону моћ коју су филозофи обично склони да им припишу. Он прво скицира најпознатију скептичку стратегију која полази од тезе да је знање неспојиво са могућношћу погрешке: кад год тврдимо да нешто знамо, скептик нам предочава могућности погрешке које наизглед нисмо у стању да искључимо (рецимо, да је све само сан или да смо жртве систематске обмане), због чега би требало да одустанемо од сазнајног тврђења. Лазовић заступа гледиште да Остинов лингвистички приступ, чија је основна поставка да могућности на које филозофски скептик указује не задовољавају неке нормативне захтеве које у свакодневним околностима постављамо пред разложну сумњу, пружа добру основу за одбрану сазнајних тврђења која формулишемо у свакодневним ситуацијама (обичном животу или у науци). Лингвистичком приступу обично се приговара да се бави условима под којима имамо право да тврдимо да нешто знамо, а не условима под којима нешто заиста знамо. Лазовић уверљиво показује да је сваки акт сазнајног тврђења који се односи на чињенички исказ праћен низом претпоставки, од којих су неке експлицитне (имплицирамо тачност тог исказа), док су неке друге имплицитне (претпоставке о поузданости наших сазнајних моћи). Ове претпоставке имају екстерналистички статус: њихова тачност је предуслов тачности сазнајних тврђења, иако субјект не мора да има увид у то да ли су оне тачне или не. Међу њима Лазовић посебно истиче претпоставку која изражава предиктивну димензију знања и испољава се у очекивању да се, када оправдано тврдимо да нешто знамо, ни у будућем расплету збивања неће показати да смо погрешили.

У чланку "Scepticism, Externalism and Predictive Dimension of Knowledge Claims" (*Prolegomena* 10 (2) 2011, pp. 215–237), Лазовић додатно развија идеју о улози коју екстерналистичке претпоставке играју приликом изрицања сазнајних тврђења. Да би показао како можемо да одбранимо уобичајена сазнајна тврђења од типичних филозофскоскептичких хипотеза, он прво повлачи разлику између филозофске и обичне сумње: оне се не разликују по начину на који угрожавају уобичајено емпиријско знање, већ по карактеру хипотеза на које се позивају. У свакодневном животу, скептици своју сумњу усмеравају на појединачна веровања, без намере да доводе у питање остала наша веровања, па се зато служе хипотезама о конкретним могућим погрешкама које бар у

начелу можемо да проверимо. У жељи да изведе што радикалнији закључак о немогућности целокупног знања, филозофски скептик се служи хипотезама које омогућују да се сумња прошири и на сва остала веровања. Такве хипотезе показују се као превише апстрактне. Пошто у актуалним околностима не налазимо никакве наговештаје да би оне заиста могле бити остварене, у обичним животним ситуацијама их не доживљавамо као истинску претњу нашем знању. Лазовић уочава дијалектичку замку у коју филозофски скептик запада: докле год су непоткрепљене, његове хипотезе не изражавају уверљиву сумњу, а да би могао да их учини уверљивим, он би морао да укаже на неке конкретне индиције које су доступне провери. У овом чланку Лазовић такође брани тезу да би прихватљив одговор филозофском скептику морао да укључи екстерналистичко објашњење могућности чињеничког знања. Основни екстерналистички услов по којем би наша веровања требало да стоје у одговарајућој узрочној вези са стањима ствари на која се односе, заједно са пратећим екстерналистичким претпоставкама које се тичу нашег сазнајног положаја, сагласан је са чињеницом да смо погрешиви: када оправдано тврдимо да знамо неки исказ, ми не имплицирамо да је немогуће да грешимо, већ само то да у датим околностима не грешимо и да нас накнадни ток догађаја неће у томе демантовати.

Књига *Проблем филозофског скептицизма* (2012) представља опсежну студију у којој др Живан Лазовић даље развија, заокружује и систематски излаже резултате вишегодишњег истраживања овог филозофских проблема.

Књига има укупно 242 странице основног текста и састоји се од уводне белешке и четири поглавља. У првом поглављу приказано је како проблем радикалног скептицизма у оквиру традиционалне концепције знања настаје као својеврстан скептички парадокс (скептик полази од неких наизглед неспорних претпоставки о уобичајеном чињеничком знању, али изводи закључак који нам изгледа неприхватљив). У завршном делу тог поглавља Лазовић разврстава три облика скептицизма којима посвећује наредна три поглавља књиге. До те поделе он долази тако што уочава три начина на који филозофски скептик може да угрози наше знање. Уопштено гледано, скептик се служи хипотезама које на алтернативан начин објашњавају како смо доспели у положај да тврдимо да нешто знамо, али су такве да су несагласне са неким од нужних услова за знање. Према традиционалној дефиницији, нужни услови за знање неког исказа су његова истинитост, веровање да је он тачан и оправдање за то веровање. Знање тако може бити угрожено помоћу три типа скептичких алтернатива: оних које су несагласне са испуњењем услова истинитости (алтернативе *И*), оних које су несагласне са испуњењем услова веровања (алтернативе *В*) и оних које су несагласне са испуњењем услова оправдања (алтернативе *О*). Амбиција филозофског скептика је да пронађе алтернативе које су у стању да угрозе готово свако уобичајено сазнајно тврђење и које никако не можемо да отклонимо; такве обухватне и неотклоњиве алтернативе називају се радикалним. Познате картезијанске хипотезе о могућности сна или о постојању злог демона који нас систематски обмањују обично се тумаче као радикалне алтернативе *И*, а картезијански скептицизам се узима као репрезентативан облик филозофског скептицизма. Користећи модернизовану верзију Декартове замисли о злом демону, хипотезу да смо мозгови у базену на некој удаљеној

планети чијим садржајима свести манипулишу неуронаучници, Лазовић показује како она може да се прикаже и као алтернатива *B* или *O*. У трећем и четвртном поглављу показује се да оне воде још занимљивијим облицима скептицизма: скептицизму у погледу знања о садржајима нашег сопственог искуства и скептицизму који открива фатални недостатак интерналистичког оправдања на којем заснивамо своја веровања о спољашњем свету.

Током истраживања сваког од ова три облика филозофског скептицизма, Лазовић анализира и критички преиспитује неке од најпознатијих савремених покушаја да се на њих одговори: теорију релевантних алтернатива, контекстуализам и разне верзије епистемолошког и семантичког екстернализма. У последњем поглављу он довршава своју одбрану свакодневних претензија на чињеничко знање од наизглед разорног дејства радикалних скептичких алтернатива. Основни елементи у тој одбрани су: разлика између асерторичких и истиносних услова сазнајних тврђења; очување интуитивно прихватљивог принципа дедуктивне затворености знања; ограничавање захтева за искључење алтернатива на релевантне алтернативе и његова примена на асерторичке услове сазнајних тврђења; екстерналистичко објашњење истиносних услова сазнајних тврђења помоћу такозваног *услова сигурности* (тај услов описује модалну релацију успешног праћења истине и дефинише се помоћу кондиционалног исказа "Не бисмо веровали да је дати исказ тачан да он заиста није тачан").

Најважније и најоригиналније тачке у Лазовићевој одбрани уобичајених сазнајних тврђења представља позивање на конверзациона правила и импликације у светлу којих се показује, прво, да када тврдимо да нешто знамо, онда подразумевамо само то да у датим околностима не грешимо, не и да је немогуће да грешимо; и друго, да се изрицање сазнајних тврђења и расправа са скептиком одвијају у конверзационом контексту у којем би иста правила требало да важе за све учеснике у расправи. Када је реч о овим конверзационим правилима, Лазовић посебно наглашава значај правила одређености и образложености тврђења и правила асерторичке обавезе. У њиховој регулативној улози он налази прихватљиво филозофско објашњење за наш здраворазумски и научни став према радикалним скептичким алтернативама. Непобитна је чињеница да те алтернативе у свакодневном животу не узимамо озбиљно у обзир, не сматрамо их релевантним и не доживљавамо их као стварну претњу знању, а оправдање за такав став је у томе што филозофски скептик, премда у складу са правилом одређености прецизира њихов садржај, не успева да их образложи – у актуалним околностима не може да пронађе никакве индикације које указују на то да би оне заиста могле бити остварене.

Лазовић закључује да то што никако не можемо да докажемо да радикалне алтернативе нису остварене не представља сметњу за оправдано изрицање уобичајених сазнајних тврђења нити препреку да у широком опсегу нормалних околности она заиста буду тачна. Тврдићемо да нешто знамо онда када смо убеђени да смо отклонили све релевантне алтернативе и испунили асерторичке услове, али ће тачност наше тврдње свакако зависити од спољашњих околности, прецизније од тога да ли наше веровање испуњава услов сигурног праћења истине. Екстерналистичко објашњење могућности знања које Лазовић у овој књизи уверљиво брани надовезује се на натуралистичку

филозофску традицију и представља део једне обухватније, натуралистичке слике о нашем сазнајном положају у узрочном поретку природе: сазнајне моћи којима нас је природа обдарила нису непогрешиве, али су захваљујући еволуционом прилагођавању физичкој средини релативно поуздане у актуалним околностима.

У целини гледано, Лазовић у овој књизи прецизно и обухватно анализира проблематику класичног скептицизма, и данас изузетно значајну за сваку критичку епистемологију, и даје сопствени, јасно формулисан и уверљиво образложен одговор класичном скептику. Слободно се може рећи да је *Проблем филозофског скептицизма* једно од најзначајних филозофских дела која су у новије време објављена на српском језику.

(2) Проблемима који се тичу сазнајног оправдања др Живан Лазовић се бави у радовима: "Традиционални модел епистемичког оправдања" (*Филозофски годишњак* 21, 2008, стр. 95-114), "Интернализам и проблем епистемички изоловане заједнице" (*Theoria* 3, 2008, стр. 5-14), "Две верзије екстерналистичког тумачења епистемичког оправдања" (*Theoria* 1-2011, стр. 5-23); "Епистемичко оправдање, епистемичка одговорност и интелектуалне врлине" (*Филозофски годишњак* 24, 2011, стр. 75-105) и у књизи *Да ли је оправдање у глави?* (Београд: Плато, 2009, стр. 143).

И у овој групи радова средишње место заузима Лазовићева књига *Да ли је оправдање у глави?* У њој се анализира традиционално, интерналистичко схватање сазнајног оправдања, чија главна теза је да би сви услови који оправдавају неко наше веровање морали да нам буду когнитивно доступни. У "Уводу" аутор указује на то како су појам оправдања и интерналистички услов добили своје место у традиционалној концепцији знања, пре свега код Платона и Декарта. У следећем поглављу, под насловом "Интерналистичко схватање епистемичког оправдања", реконструишу се основне поставке интернализма. Лазовић прво наводи неколико верзија интерналистичке тезе о неопходности когнитивног увида у услове или разлоге од којих се оправдање састоји. Он се усредсређује на најјачу верзију интернализма у којој се тврди да субјект мора да има увид и у садржај и у адекватност разлога, при чему се допушта да тај увид може бити потенцијалан (односно да је довољно рећи да би субјект, када правда неко своје веровање, путем рефлексije могао да реконструише садржај разлога и укаже на њихову адекватност). Једна од централних традиционалних претпоставки је да сазнајно оправдање у основи има структуру закључивања, односно да садржај разлога који оправдавају неко веровање бар у начелу може бити реконструисан у виду премиса из којих се дедуктивно или индуктивно може извести исказ у чију истинитост субјект верује. Овако схваћено, оправдање обухвата две димензије, нормативну и чињеничку: оправдано веровање је уједно веровање које би епистемички рационална особа требало да прихвати, и то зато што га разлози који га оправдавају у датим околностима чине ако не потпуно сигурно, онда бар у високом степену вероватно истинитим.

Следеће поглавље под насловом "Зашто оправдање није у глави" потврђује намеру аутора да интерналистичко схватање оправдања подвргне критици. Основна примедба је

да интернализам води у субјективизам и да, као такав, не може успешно да објасни чињеничку димензију оправдања: разлози због којих субјект сматра да је неко веровање вероватно истинито и да би га требало прихватити не морају заиста да доприносе вероватноћи истинитости веровања. Ову примедбу Лазовић развија и конкретизује кроз четири одељка: "Интернализам и субјективизам", "Проблем запостављеног сведочанства", "Проблем когнитивних дефеката" и "Проблем епистемички изоловане заједнице", у којима доказује да субјективни увид у садржај и адекватност разлога није ни нужан ни довољан услов да би разлози у чињеничкој димензији заиста оправдавали неко веровање. Он закључује да би адекватна анализа оправдања морала да укључи одређене екстерналистичке услове. У последњем одељку, који носи наслов "Ка интерналистичком екстернализму", указује се на то да оправданост неког емпиријског веровања бар делом почива на извесним објективним, спољашњим факторима који утичу на вероватноћу тачности веровања, а којих субјект не мора бити свестан.

У последњем поглављу, под насловом "Сазнајне авантуре Шерлока Холмса", важност екстерналистичких чинилаца аутор илуструје на замишљеном примеру мистериозног убиства у чијем решавању Шерлоку помаже његов ловачки пас Артур. Пример је тако смишљен да је Шерлок обманут подметнутим траговима, а починиоца злочина открива Артур. Упркос томе што би Шерлок према традиционалним, интерналистичким мерилима требало да је сазнајно далеко супериорнији, у описаним околностима Артур је захваљујући свом изоштреном чулу њуха успешнији у открићу истине. Поука која се из таквог и сличних примера може извући јесте да оправдање не може бити искључиво "у глави" субјекта, већ да мора да зависи и од спољашњих чинилаца (као што су одговарајућа узрочна веза између сведочанства и стања ствари које веровање чини истинитим, поузданост сазнајних моћи и сл) у које субјект не мора да има когнитивни увид. Све у свему, књига представља изврсну студију о епистемолошком спору између интернализма и екстернализма, писану јасно, прегледно и систематично, али са низом дубоких, аналитичких и занимљивих запажања о природи сазнајног оправдања и, уопште, о људском знању.

У чланку "Епистемичко оправдање, епистемичка одговорност и интелектуалне врлине" (Филозофски годишњак 24, 2011, str. 75-105) др Живан Лазовић се бави једним веома занимљивим и у савременој епистемологији све популарнијим покушајем да се нормативна димензија сазнајног оправдања и епистемичка употреба деонтолошких појмова као што су *обавеза*, *похвала* или *осуда*, објасне помоћу појма интелектуалне врлине. Аутор прво издваја и на примерима илуструје основне принципе и интуиције којима се руководимо када у светлу наведених деонтолошких појмова процењујемо нечија веровања или епистемичку одговорност. Основна теза епистемолога врлине је да су нечија веровања оправдана уколико имају порекло у извесној интелектуалној врлине те особе. Аутор највише пажње поклања најразвијенијој и најутицајнијој верзији епистемологије врлине коју заступа Линда Загжепски, указујући на њене главне слабости. Он затим скицира још три алтернативна тумачења епистемичког оправдање помоћу појма интелектуалне врлине и показује да ниједно од њих није у стању да адекватно изрази наше интуиције о нормативном

карактеру оправдања и примени деонтолошких појмова. По излагању неколико противпримера главној тези епистемолога врлине, он закључује да то што нечије веровање има порекло у извесној интелектуалној врлини није ни нужан ни довољан услов његове оправданости, епистемичке обавезе или допустивости.

(3) Коначно, о ширини филозофских интересовања др Живана Лазовића сведоче и чланци у којима се бави проблемом експланаторног јаза између физичког и менталног: ”Функционализам и *qualia*” (*Theoria* 3, 2006, стр. 7-26) и ”Свест, супервенијенција и редукција” (коаутор С. Ристић, *Theoria* 3, 2010, стр. 27-47). Пошто су они посвећени теми која је изван тежишта истраживања за које се кандидат бира, у овом Извештају се нећемо упуштати у њихову анализу.

На крају овог прегледа радова које је др Живан Лазовић објавио у протеклом периоду, поменућемо и то да је био уредник или коуредник три зборника и један од уредника (задужен за области филозофије, социологије, психологије, педагогије, права и теологије) *Енциклопедије српског народа* у издању Завода за уџбенике и наставна средства (Београд, 2008).

3. Учешће на пројектима

Др Живан Лазовић је био добитник RSS-OSSF стипендије (Prague, No. 35/1999) за пројекат ”Skepticism and Knowledge” који је реализовао у периоду 1999-2000. године.

Од 2008. до 2010, био је сарадник на пројекту ”Проблем експланаторног јаза у филозофији и науци” Института за филозофију Филозофског факултета, који је финансирао Министарство за науку и заштиту животне средине Републике Србије.

У периоду 2009-2010. био је руководио пројекта ”Теорија узрочности и питање њене примјенљивости у случају математичког знања” (бр. 05-1/3-3405) који је финансирао Министарство просвете и науке Црне Горе.

Тренутно је руководио пројекта ”Динамички системи у природи и друштву – филозофски и емпиријски аспекти” и сарадник на пројекту ”Логичко-епистемолошки основи науке и метафизике” (2011-2014). Носилац оба пројекта је Филозофски факултет Универзитета у Београду - Институт за филозофију, а финансира их Министарство просвете и науке Републике Србије.

4. Учешће на скуповима и предавања по позиву

У протеклом периоду др Живан Лазовић је учествовао на следећим међународним скуповима:

- *Explanatory Gap*, Филозофски факултет (Одељење за филозофију), Београд, 2005.
- *Mental Phenomena*, IUC, Dubrovnik, septembar 2007.

– *Contemporary Philosophical Issues*, The 11th Symposium, Filozofski fakultet, Rijeka, 29-30. May, 2009.

У том периоду учествовао је и на следећим домаћим скуповима:

– 7. филозофска школа *Felix Romuliana*, Зајечар 10-15. јун 2006;

– ”Антика и савремени свет”, Сремски Карловци 3-4. новембар 2006;

– *Ненад Мишичевић: филозофски разговори*, Институт за филозофију и друштвену теорију Универзитета у Београду, 2011.

Предавања по позиву држао је на Окајама универзитету (Окајама) и Токио универзитету (Токио) у Јапану (2002), под насловима “University Reform and the Place of Humanities” и “Contemporary Yugoslav Philosophy”. Предавања по позиву држао је и на универзитетима у Скопљу, Бања Луци и Риједи.

5. Педагошки рад

На Одељењу за филозофију др Живан Лазовић изводи наставу из следећих предмета: Теорија сазнања 1 и 2 (основне студије); Увод у филозофију и критичко мишљење (основне студије, до 2010); Хеленистичка филозофија – антички скептицизам (основне студије, до 2010); Филозофски скептицизам (мастер студије); Дух, језик и сазнање (докторске студије).

У протеклом периоду др Живан Лазовић је био ментор две магистарске тезе и пет докторских дисертација (од којих су три одбрањене, док је израда две дисертације у току). Учествовао је у бројним комисијама за оцену и одбрану докторских дисертација, магистарских теза, као и дипломских и завршних радова на основним студијама. Био је члан једне комисије за одбрану мастер тезе.

Његова припрема наставе, праћење актуелних филозофских садржаја, начин излагања, комуникација са студентима, праћење активности и адекватно вредновање успеха студената, подстицање и менторска помоћ коју им пружа у увођењу у научноистраживачки рад увек су били на изузетно високом нивоу. То је посебно изражено у вођењу докторанада ангажованих у оквиру истраживачког пројекта којим руководи, као и у менторству на дипломским академским студијама и у изради докторских дисертација.

Студенти су у поступку вредновања педагошки рад др Живана Лазовића оцењивали високим оценама (у распону од 4,5 до 4,8).

6. Учешће у стручним организацијама и другим делатностима од значаја за развој научне области Факултета и Универзитета

Др Живан Лазовић је члан Српског филозофског друштва, чији председник је био 1999-2001. Био је главни уредник часописа тог друштва *Филозофске студије* (1989-1991) и *Theoria* (1994-1995).

У периоду 2006-2009. био је управник Одељења за филозофију.

Био је управник Института за филозофију Филозофског факултета у Београду 2006-2010.

Уредник је часописа *Филозофски годишњак*, гласника Института за филозофију Филозофског факултета у Београду.

Био је председник Управног одбора Института за филозофију и друштвену теорију (Београд) у периоду 2009-2011. Тренутно је члан тог одбора.

Био је декан Филозофског факултета у Београду у периоду 2000-2004. и председник Савета Универзитета у Београду 2006-2009.

Иницирао је и активно учествовао у реформисању одељенске, факултетске и универзитетске наставе. Био је члан две радне групе Универзитета у Београду које су конципирале Закон о високом образовању и Нацрт измена Закона о високом образовању.

7. Закључно мишљење и предлог комисије

Прегледом достављене документације, анализом објављених научних радова кандидата и проценом његовог педагошког рада, Комисија је утврдила да др Живан Лазовић у потпуности испуњава све услове за избор у звање редовног професора прописане Законом о високом образовању, Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду и Статутом Филозофског факултета.

На основу квантитативних и квалитативних показатеља његове научне, стручне и педагошке компетентности, може се закључити да је др Живан Лазовић постигао веома запажене резултате у периоду од избора у звање ванредног професора, посебно током последњих пет година.

Комисија зато са задовољством **предлаже Изборном већу Филозофског факултета да др Живана Лазовића изабере у звање и радно место редовног професора за ужу научну област ОПШТА ФИЛОЗОФИЈА – тежиште истраживања Теорија сазнања.**

Београд, 11.06.2012.

Чланови комисије:

Проф. др Леон Којен, редовни професор,
ужа научна област Општа филозофија

Проф. др Војислав Божичковић, редовни професор,
ужа научна област Општа филозофија

Проф. др Коста Дошен, редовни професор,
ужа научна област Општа филозофија

Проф. др Сњежана Пријић Самаржија, редовни професор
Филозофског факултета у Риједи,
ужа научна област Општа филозофија